

Správa o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva za rok 2016

Úvod

Správa o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu (ďalej len „zástupca“) za rok 2016 sa predkladá na základe Štatútu zástupcu Slovenskej republiky pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „štatút“), ktorý bol schválený uznesením vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) č. 543/2005 z 13. júla 2005 a ktorý zástupcovi ukladá každoročne, najneskôr do konca marca, vypracovať správu o činnosti za uplynulý rok a predložiť ju na rokovanie vlády. Predkladaná správa nadväzuje na správu za rok 2015 a je spracovaná podľa stavu k 31. decembru 2016.

I. Činnosť zástupcu

V roku 2016 funkciu zástupcu vykonávala JUDr. Marica Pirošíková (ďalej len „zástupkyňa“). Funkciu spoluzástupkyne vykonávala JUDr. Miroslava Bálintová. Zástupkyňa v súlade so štatútom zastupovala Slovenskú republiku v konaní pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len „Súd“). V rámci uvedeného najmä:

- vypracúvala oficiálne stanoviská k prijateľnosti a podstate sťažností podaných proti Slovenskej republike (pravidlá 54 a 54A Rokovacieho poriadku Súdu);
- predkladala na vyžiadanie Súdu ďalšie stanoviská, stanoviská k vyjadreniam sťažovateľov k stanoviskám vlády k prijateľnosti a podstate sťažností, vyjadrenia k ďalším podaniam sťažovateľov a k dokumentom a dôkazom, ktoré Súdu sťažovatelia zaslali (pravidlá 54 a 59 Rokovacieho poriadku Súdu);
- vyjadrovala sa na základe výziev Súdu k spravodlivému zadost'učineniu požadovanému sťažovateľmi (pravidlo 60 Rokovacieho poriadku Súdu);
- zaujímala v súlade s článkom II. ods. 1 písm. b) štatútu, po vyjadrení ministra spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister spravodlivosti“), stanovisko k možnosti uzavretia zmluvy (pravidlo 62 Rokovacieho poriadku Súdu);
- predkladala Súdu jednostranné vyhlásenia vlády s cieľom uzavretia niektorých prípadov, v ktorých sťažovatelia nesúhlasili s podmienkami zmluvy a vyčiarknutia týchto sťažností;
- podávala na vyžiadanie alebo z vlastnej iniciatívy príslušným medzinárodným orgánom informácie o vývoji právneho poriadku Slovenskej republiky v oblasti ochrany ľudských práv a slobôd;
- podávala správy Výboru ministrov Rady Európy (ďalej len „VM RE“) o individuálnych a všeobecných opatreniach prijatých v Slovenskej republike v súvislosti s výkonom rozsudkov Súdu a pripravovala podklady pre prijatie záverečných rezolúcií VM RE o ukončení sledovania výkonu rozsudkov;
- predkladala príslušným sekciám a odborom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „MS SR“) návrhy na legislatívne zmeny právneho poriadku Slovenskej republiky, ktorých potreba vyplynula z rozhodovacej činnosti Súdu a spolupracovala pri príprave legislatívnych riešení vzniknutých problémov.

Zástupkyňa pôsobila ako členka Skupiny expertov na systém Európskeho dohovoru o ľudských právach (DH-SYSC), v rámci čoho sa zúčastnila na 1. a 2. zasadnutí skupiny (25. – 27. apríla 2016 a 8. – 10. novembra 2016, Štrasburg). Zúčastnila sa tiež na stretnutí zástupcov vlád pred Súdom (8. – 10. Septembra 2016, Tallin). Okrem toho sa zástupkyňa zúčastnila na konferencii „Participačné práva detí“, organizovanej Úradom pre medzinárodnú ochranu detí (24. – 25. október 2016, Brno), na ktorej aktívne vystupovala. Okrem toho sa zúčastnila mnohých konferencií týkajúcich sa predovšetkým ochrany práv detí a iných podujatí na domácej pôde.

Hlavná činnosť zástupkyne bola však aj v roku 2016 zameraná na prípravu oficiálnych stanovísk k prijateľnosti a podstate sťažností proti Slovenskej republike, ktoré Súd notifikoval vláde, dodatočných stanovísk a vyjadrení k nárokom sťažovateľov na spravodlivé zadostučinenie. Na vyžiadanie Súdu alebo z vlastnej iniciatívy boli Súdu zasielané ďalšie písomné podania. Pri vypracúvaní stanovísk a ďalších podaní sa vychádzalo z podrobnej analýzy skutkového stavu každého jednotlivého prípadu, z podkladov od dotknutých vnútroštátnych orgánov, z relevantného spisového materiálu, z príslušných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a z relevantnej judikatúry Súdu k príslušným článkom Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a jeho protokolov. Pri vypracúvaní stanovísk a ďalších podaní bola zástupkyňa v pravidelnom pracovnom kontakte s dotknutými súdmi, orgánmi činnými v trestnom konaní, príslušnými sekciami a odbormi MS SR a ďalších ministerstiev a úradov a ďalšími orgánmi verejnej moci.

Aj v uplynulom roku sa zástupkyňa, prípadne pracovníci jej kancelárie, významnou mierou podieľali na organizovaní odborných seminárov a prednášok pre sudcov, prokurátorov, asistentov sudcu najvyššieho súdu, justičných čakatel'ov, vyšších súdnych úradníkov, advokátov a advokátskych koncipientov. Seminára boli zamerané najmä na praktické aspekty uplatňovania Dohovoru v právnom poriadku Slovenskej republiky.

Pracovníci kancelárie zástupcu aj v roku 2016 publikovali v *Justičnej revue* pre potreby právnej praxe slovenské preklady rozsudkov a vybraných rozhodnutí Súdu, týkajúcich sa sťažností podaných proti Slovenskej republike. Za odborný článok týkajúci sa judikatúry Súdu bola spoluzástupkyňa v roku 2016 odovzdaná Cena Karola Planka za rok 2015, ktorú každoročne udeľuje redakcia časopisu *Justičná Revue*.

II. Prehľad štatistických údajov

a) všeobecne

Podľa štatistických údajov Súdu¹ bol vývoj vo vybavovaní sťažností týkajúcich sa Slovenskej republiky nasledujúci:

<i>sťažnosti proti Slovenskej republike</i>	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
sťažnosti pridelené na preskúmanie príslušnému orgánu (samosudcovi, výboru alebo komore)	486	347	488	569	568	553	531	464	324	353	309

¹ Údaje v nasledujúcej tabuľke sú vypracované na základe oficiálnych štatistík Súdu, prístupných na jeho internetovej stránke (pozri http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=reports&c=#n1347956867932_pointer).

neprijaté alebo vyčiarknuté sťažnosti bez notifikácie vláde	130	286	459	357	664	694	1053	642	329	314	291
sťažnosti notifikované vláde	64	59	67	42	129	96	48	56	28	30	43
rozsudky	34	23	13	39	40	21	23	16	14	14	10
rozhodnutia o neprijateľnosti sťažností (vyhlásené po predložení stanovísk strán)	13	9	3	9	20	15	10	9	11	5	3
rozhodnutia, príp. rozsudky o zmieri	4	24	12	10	44	29	9	21	9	20	18
rozhodnutia o vyčiarknutí sťažnosti na základe jednostranného uznania porušenia zo strany vlády	-	9	5	4	12	2	3	4	3	4	5

b) rozsudky a rozhodnutia v roku 2016

Zo sťažností, ktoré boli notifikované vláde, Súd v uplynulom roku rozhodol celkovo 37 prípadov. Z uvedeného počtu Súd v 10 prípadoch vyhlásil rozsudky (z toho 9 rozsudkov bolo vyhlásených v merite veci a v jednom prípade išlo o revíziu predošlého rozsudku), v 3 prípadoch Súd sťažnosti vyhlásil ako celok za neprijateľné, v 18 prípadoch Súd rozhodol o schválení zmiernosti dosiahnutého medzi stranami, v 5 prípadoch Súd vyčiarkol sťažnosti zo zoznamu na základe jednostrannej deklarácie vlády a v 1 prípade rozhodol o vyčiarknutí sťažnosti zo zoznamu svojich prípadov z dôvodu, že sťažovateľ nereagoval na výzvu (pozri nižšie).

V roku 2016 Súd v 9 prípadoch konštatoval porušenie niektorého z článkov Dohovoru zo strany Slovenskej republiky (v roku 2015 to bolo v 13 prípadoch). V 1 prípade Súd konštatoval porušenie procesnej časti článku 3 Dohovoru (zákaz mučenia), v 4 prípadoch rozhodol o porušení článku 6 ods. 1 Dohovoru, konkrétne konštatoval porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote a v 1 prípade aj porušenie práva na spravodlivé súdne konanie, v 1 prípade konštatoval porušenie článku 13 Dohovoru (právo na účinný prostriedok nápravy) a v 4 prípadoch rozhodol o porušení článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru (právo na pokojné užívanie majetku). Rozsudky Súdu, vyhlásené od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo Protokolu Predmet súdneho konania	Rozsudok Spravodlivé zadosťučinenie
1	48554/10	Mária Borovská	revízia rozsudku z 25. 11. 2014	rozsudok zo 16. 2. 2016 vyčiarknutie sťažnosti zo zoznamu prípadov v rozsahu, v akom sa týka Štefana Forraia
2	36140/10	Jozefa Silášová a ďalší	1P-1 právo na pokojné užívanie majetku v kontexte povinného nájmu pozemkov v záhradkových osadách	rozsudok z 28. 6. 2016 porušenie P1-1 67 030 EUR – MŠ 20 x 200 EUR – NU 2 000 EUR – T
3	65302/11	Ján Čičmanec	D-6/1, 1P-1 spravodlivosť konania pred ústavným súdom, dĺžka občianskoprávneho konania, právo na pokojné užívanie majetku	rozsudok z 28. 6. 2016 porušenie D-6/1 2 000 EUR – NU 500 EUR – T
4	23785/07	Margita Bukovčanová a ďalší	D-13, 1P-1 právo na pokojné užívanie majetku vlastníkov bytových domov v kontexte regulácie nájomného	rozsudok z 5. 7. 2016 porušenie P1-1 182 100 EUR – MŠ a NU 2 000 EUR – T

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo Protokolu Predmet súdneho konania	Rozsudok Spravidlivé zadost'učinenie
5	38082/07	Tomáš Rudolfer	D-13, 1P-1 právo na pokojné užívanie majetku vlastníka bytového domu v kontexte regulácie nájomného	rozsudok z 5. 7. 2016 porušenie P1-1 158 900 EUR – MŠ a NU 2 000 EUR – T
6	19294/07	Štefan Krahulec	D-13, 1P-1 právo na pokojné užívanie majetku vlastníka bytového domu v kontexte regulácie nájomného	rozsudok z 5. 7. 2016 porušenie P1-1 64 800 EUR – MŠ a NU 3 000 EUR – T
7	32273/12	Stanislav Majtan	D-6/1 dĺžka konania o zverenie dieťaťa do starostlivosti, úpravu styku s dieťaťom a o výživné	rozsudok z 19. 7. 2016 porušenie D-6/1 1 900 EUR – NU 100 EUR – T
8	68066/12	Jaroslav Adam	D-3, D-13, D-14 zlé zaobchádzanie počas zadržania políciou, neúčinné vyšetrovanie tvrdení sťažovateľa o zlom zaobchádzaní, absencia účinného prostriedku nápravy	rozsudok z 26. 7. 2016 porušenie D-3 1 500 EUR – NU 3 000 EUR – T
9	77164/12	Mária Grešáková	D-6/1, D-13 dĺžka občianskoprávneho konania, absencia účinného prostriedku nápravy	rozsudok z 22. 11. 2016 porušenie D-6/1, D-13 v spojení s D-6/1 1 500 EUR – NU 600 EUR – T
10	65579/14	Ján Maxian a Iveta Maxianová	D-6/1 dĺžka občianskoprávneho konania	rozsudok z 20. 12. 2016 porušenie D-6/1 2 700 EUR – NU 1 600 EUR – T

D-x/y = článok x odsek y Dohovoru

yP-x = článok x Protokolu č. y

MŠ = majetková škoda

NU = nemajetková ujma

T = trovy konania

Podrobnosti o jednotlivých rozsudkoch sú uvedené v prílohe č. 1.

Rozsudky vyhlásené sedemčlennou komorou Súdu, s výnimkou tých, v ktorých niektorá zo strán požiadala o predloženie prípadu veľkej komore Súdu, nadobudli právoplatnosť v zmysle článku 44 ods. 2 Dohovoru uplynutím troch mesiacov odo dňa ich oznámenia stranám, pričom za oznámenie sa považuje zverejnenie rozsudku na internetovej stránke Súdu. Rozsudky vyhlásené trojčlenným výborom nadobudli právoplatnosť dňom ich oznámenia stranám (takýto postup umožňuje Protokol č. 14 k Dohovoru), pričom za oznámenie sa považuje zverejnenie rozsudku na internetovej stránke Súdu.

V 18 prípadoch Súd rozhodnutím vzal na vedomie zmier medzi sťažovateľmi a vládou po tom, ako sa uistil, že dosiahnutý zmier je založený na rešpektovaní ľudských práv tak, ako je to definované v Dohovore a jeho protokoloch. Zároveň rozhodol o vyčiarknutí sťažností zo svojho zoznamu prípadov. Rozhodnutia Súdu o zmieri, prijaté od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie (dátum vydania) Odškodnenie
1	10510/15	Ján Sarkocý	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 2. 2. 2016 2 300 EUR
2	31587/14	Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.	D-6/1, primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 2. 2. 2016 4 100 EUR
3	25962/14	Žiarec, poľnohospodárske družstvo	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy	rozhodnutie z 9. 2. 2016 6 100 EUR
4	34820/15	Peter Suchár	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o náhradu škody	rozhodnutie z 15. 3. 2016 1 900 EUR

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie (dátum vydania) Odškodnenie
5	27788/14	Ján Sarkocy	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o ochranu osobnosti	rozhodnutie z 15. 3. 2016 3 500 EUR
6	1854/14	Martin Havrilik	D-6/1 primeranosť dĺžky trestného konania	rozhodnutie z 29. 3. 2016 8 300 EUR
7	11261/14	JUPITER SK s. r. o.	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 26. 4. 2016 2 000 EUR
8	57465/11	Viliam Kunzo	D-6/1 primeranosť dĺžky trestného konania	rozhodnutie z 28. 6. 2016 5 600 EUR
9	54891/15	Pavel Szijjártó	D-6/1 primeranosť dĺžky trestného konania	rozhodnutie z 28. 6. 2016 5 200 EUR
10	54888/15	Karol Hami	D-6/1 primeranosť dĺžky trestného konania	rozhodnutie z 28. 6. 2016 5 200 EUR
11	53963/15	Radomír Jakab	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti	rozhodnutie z 28. 6. 2016 4 400 EUR
12	43096/15	Ľudovít Juhás	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam	rozhodnutie z 28. 6. 2016 7 800 EUR
13	37839/15	Marian Jánošík	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o ochranu osobnosti	rozhodnutie z 28. 6. 2016 3 000 EUR
14	53549/13	Mária Schmutzová a Alojz Vittek	D-6/1 primeranosť dĺžky dedičského konania	rozhodnutie z 28. 6. 2016 2 350 EUR
15	69913/14	Alena Mikudová	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o vydanie bezdôvodného obohatenia	rozhodnutie z 20. 9. 2016 3 350 EUR
16	29014/14	Lambert Tašký	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 20. 9. 2016 6 000 EUR
17	18333/13	Michal Marčišin	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti	rozhodnutie z 20. 9. 2016 3 700 EUR
18	63143/11	Peter Laduna	D-6/1, D-13 primeranosť dĺžky konania o ochranu osobnosti	rozhodnutie z 20. 9. 2016 6 000 EUR

V rozhodovacej činnosti Súdu existuje inštitút tzv. rozhodnutia na základe jednostrannej deklarácie dotknutej zmluvnej strany Dohovoru (napr. *Tahsin Acar proti Turecku*, [VK], č. 26307/95, ods. 75-77, ECHR 2003-VI, *Meriakri proti Moldavsku* (vyčiarknutie), č. 53487/99, 1. marca 2005, *Swedish Transport Workes Union proti Švédsku*, (vyčiarknutie), č. 53507/99, 18. júla 2006 a *Van Houten proti Holandsku* (vyčiarknutie), č. 25149/03, ECHR 2005-IX). Ide o prípady, v ktorých je dotknutá vláda pripravená uzavrieť zmier za podmienok navrhnutých Súdom, avšak sťažovateľ s uzavretím zmiernosti nesúhlasí. Za predpokladu, že vláda jednostranne deklaruje, že uznáva porušenie práv sťažovateľa a je pripravená zaplatiť mu spravodlivé zadosťučinenie, Súd môže, ak je presvedčený, že dodržiavanie ľudských práv zaručených Dohovorom a jeho protokolmi nevyžaduje, aby sa pokračovalo v posudzovaní predmetnej sťažnosti, vziať na vedomie podmienky deklarácie dotknutej vlády a formu zabezpečenia dodržania v nej uvedených záväzkov a rozhodnúť o vyčiarknutí sťažnosti zo zoznamu svojich prípadov v súlade s článkom 37 ods. 1 písm. c) Dohovoru (t. j. z dôvodu, že okolnosti vedú k záveru, že pre akýkoľvek iný dôvod zistený Súdom nie je potrebné pokračovať v posudzovaní sťažnosti). V súlade s aktuálnou judikatúrou Súdu sa v prípadoch, ak vláda navrhne zmier, ktorý sťažovatelia odmietnu, suma uvedená v jednostrannej deklarácii vlády znižuje oproti sume navrhutej v deklarácii o zmieri o 10 %. Zástupkyňa tento postup začala využívať už v roku 2007. V ďalších rokoch v tejto praxi pokračovala a v roku 2016 Súd takto vo vzťahu k Slovenskej republike rozhodol v 5 prípadoch. Rozhodnutia Súdu o vyčiarknutí sťažnosti na základe jednostrannej deklarácie vlády, prijaté od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo Protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie (dátum vydania) Spravodlivé zadost'učinenie
1	6590/13	Jana Dubovská	D-6/1 primeranosť dĺžky pracovnoprávneho konania	rozhodnutie z 9. 2. 2016 1 800 EUR
2	42326/14	Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s.	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 29. 3. 2016 3 690 EUR
3	49377/14	Margita Lukáčová	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o neplatosť darovacej zmluvy	rozhodnutie z 31. 5. 2016 4 050 EUR
4	34906/14	Štefan Lukáč	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o neplatosť darovacej zmluvy	rozhodnutie z 31. 5. 2016 4 050 EUR
5	20050/15	Ján Pavliš	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o vydanie veci	rozhodnutie z 8. 11. 2016 1 800 EUR

V 1 prípade Súd rozhodol o vyčiarknutí sťažnosti po tom, ako Súd notifikoval sťažnosť vláde, z dôvodu, že sťažovateľ nereagoval na výzvu Súdu týkajúcu sa návrhu na uzavretie zmiery a ďalšiu výzvu sa mu nepodarilo doručiť na adresu uvedenú vo formulári sťažnosti, pričom sťažovateľ neinformoval Súd o novej adrese. Súd dospel k záveru, že sťažovateľ nemá záujem na ďalšom prerokovaní svojej sťažnosti. Rozhodnutia Súdu o vyčiarknutí sťažnosti z dôvodu, že sťažovateľ netrval na pokračovaní v konaní, prijaté od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo Protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie (dátum vydania)
1	39656/15	Milan Šefc	D-6/1 primeranosť dĺžky konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam	rozhodnutie z 28. 6. 2016 vyčiarknutie sťažnosti zo zoznamu prípadov

V ďalších 3 prípadoch Súd rozhodol v prospech Slovenskej republiky rozhodnutím o neprijateľnosti sťažnosti po tom, ako sa k notifikovaným sťažnostiam vyjadrila vláda a sťažovateľ. Rozhodnutia, ktorými boli sťažnosti vyhlásené za neprijateľné po notifikácii a stanovisku vlády od 1. januára 2016 do 31. decembra 2016:

Č.	Sťažnosť	Meno	Namietaný článok Dohovoru alebo protokolu Predmet súdneho konania	Rozhodnutie (dátum vydania)
1	37146/12	A. Y.	D-3, D-6-1, D-13 zákaz mučenia a právo na spravodlivé konanie v kontexte hrozby vydania na trestné stíhanie do Ruskej federácie, absencia účinného prostriedku nápravy	rozhodnutie z 1. 3. 2016 sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú
2	57787/12	Ján Mihal	D-6/1 právo na spravodlivé súdne konanie	rozhodnutie z 27. 9. 2016 sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú
3	10816/12	Ján Maxian a Iveta Maxianová	D-6/1 primeranosť dĺžky občianskoprávneho konania o zaplatenie peňažnej sumy	rozhodnutie z 13. 12. 2016 sťažnosť vyhlásená za neprijateľnú

c) predbežné opatrenia v roku 2016

V zmysle pravidla 39 Rokovacieho poriadku Súdu môže komora Súdu alebo v prípade potreby jej predseda na návrh strany alebo inej dotknutej osoby, alebo z vlastného podnetu nariadiť stranám akékoľvek predbežné opatrenie, ktoré považuje za potrebné prijať v záujme strán alebo riadneho priebehu konania. Veľká časť nariadených predbežných opatrení sa týka vydania alebo vyhostenia cudzincov, ktorí sa pred Súdom sťažujú na porušenie svojich práv podľa článkov 2, 3, 8 alebo 6 Dohovoru a tvrdia, že v štáte, do ktorého by mali byť vydaní alebo vyhostení, im hrozí smrť, zlé zaobchádzanie alebo nespravodlivé trestné konanie, prípadne, že vydaním alebo vyhostením stratia kontakt so svojou rodinou nachádzajúcou sa vo vydávajúcom alebo vyhostujúcom štáte.

Vo vzťahu k Slovenskej republike Súd v roku 2016 nenariadil žiadne predbežné opatrenie. V jednom prípade nevyhovelo žiadosti sťažovateľa o nariadenie predbežného opatrenia a ďalšie tri podané žiadosti nespádali do rozsahu článku 39 Rokovacieho poriadku Súdu.

III. Stav agendy

a) sťažnosti proti Slovenskej republike

Od roku 1993 do konca roku 2016 Súd notifikoval vláde spolu 917 sťažností. V roku 2016 bolo vláde notifikovaných 43 sťažností, teda ich počet oproti roku 2015 (30 sťažností) sa zvýšil o 40 %. Všetky sťažnosti, ktoré boli notifikované vláde v roku 2016, patria do kategórie individuálnych sťažností podľa článku 34 Dohovoru. Žiadna medzištátna sťažnosť podľa článku 33 Dohovoru nebola proti Slovenskej republike podaná a ani Slovenská republika nepodala takúto sťažnosť proti inému zmluvnému štátu Dohovoru. Väčšina notifikovaných sťažností sa týka namietaného porušenia článku 6 ods. 1 Dohovoru (právo na spravodlivé súdne konanie), predovšetkým v súvislosti s neprimeranou dĺžkou súdnych konaní. Zoznam sťažností sa nachádza v prílohe č. 2.

b) dohľad VM RE nad výkonom právoplatných rozsudkov Súdu

V priebehu roku 2016 bola sťažovateľom celkovo vyplatená suma 690 040 EUR, z čoho bolo 167 390 EUR vyplatených v rámci uzavretých zmierov alebo na základe jednostranných deklarácií vlády. Prehľad vyplatených súm je uvedený v prílohe č. 3.

V súvislosti s výkonom rozsudkov VM RE sleduje, či boli prijaté všeobecné a individuálne opatrenia nevyhnutné na splnenie rozsudku, pričom berie do úvahy možnosti Slovenskej republiky zvoliť si opatrenia, ktoré v tomto ohľade považuje za najvhodnejšie. Kancelária zástupcu prostredníctvom Stálej misie Slovenskej republiky pri RE, aj prostredníctvom priamych rokovaní s pracovníkmi sekretariátu RE informovala VM RE o plnení záväzkov vyplývajúcich z rozsudkov, a to vo forme informácií predložených v rámci sledovania výkonu rozsudkov vo VM RE, najmä:

- o vyplatení priznaných súm spravodlivého zadost'učinenia;
- o ďalšom vývoji v prípadoch na vnútroštátnej úrovni;
- o distribúcii rozsudkov Súdu na dotknuté orgány a o zverejnení slovenských prekladov rozsudkov Súdu v odbornom právnickom časopise *Justičná revue* (preklady vyhotovila kancelária zástupcu);
- o uskutočnených a pripravovaných legislatívnych zmenách;
- o zmenách v judikatúre vnútroštátnych súdov;
- o ďalších opatreniach uskutočňovaných v rámci výkonu rozsudkov.

Po tom, ako sa VM RE presvedčí, že Slovenská republika prijala všetky nevyhnutné opatrenia na splnenie rozsudku, prijme záverečnú rezolúciu, v ktorej konštatuje, že úlohy podľa článku 46 ods. 2 Dohovoru boli splnené. V roku 2016 VM RE ukončil dohľad nad

výkonom 41 rozsudkov a rozhodnutí proti Slovenskej republike vydaním záverečných rezolúcií, ktorými bolo ukončené sledovanie týchto prípadov. Ide o rezolúcie:

- *CM/ResDH(2016)18*, prijatá 24. februára 2016 k rozsudku *Trančíková proti Slovenskej republike* z 13. januára 2015 (č. 17127/12), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na spravodlivé konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v dôsledku opomenutia povinnosti doručiť rovnopis odporcovho vyjadrenia k odvolaniu sťažovateľke;
- *CM/ResDH(2016)17*, prijatá 24. februára 2016 k rozsudku *Mižigárová proti Slovenskej republike* zo 14. decembra 2010 (č. 74832/01), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na život podľa článku 2 Dohovoru v dôsledku smrti manžela sťažovateľky na následky zranenia, ktoré utrpel v priebehu výsluchu policajtom a nedostatočného vyšetrenia okolností jeho smrti;
- *CM/ResDH(2016)16*, prijatá 24. februára 2016 k rozsudku *Mikolajová proti Slovenskej republike* z 18. januára 2011 (č. 4479/03), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na rešpektovanie súkromného života podľa článku 8 Dohovoru v dôsledku znenia uznesenia polície o odložení veci a jeho sprístupnenia tretej strane;
- *CM/ResDH(2016)34*, prijatá 8. marca 2016 k rozsudku *Ďurďovič a Trančíková proti Slovenskej republike* zo 7. októbra 2014 (č. 16639/11), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na prístup k súdu podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v dôsledku odmietnutia ústavného súdu zaoberať sa meritórne ústavnou sťažnosťou sťažovateľov;
- *CM/ResDH(2016)75* prijatá 13. apríla 2016 k rozsudkom *Horváth proti Slovenskej republike* z 27. novembra 2012 (č. 5515/09), *Schvarc proti Slovenskej republike* zo 14. januára 2014 (č. 64528/09), *Akhadov proti Slovenskej republike* z 28. januára 2014 (č. 43009/10) a *Šabljić proti Slovenskej republike* z 28. apríla 2015 (č. 78129/11), ktorými Súd konštatoval porušenie článku 5 ods. 4 Dohovoru, zaručujúceho urýchlené rozhodovanie o zákonnosti pozbavenia slobody;
- *CM/ResDH(2016)90*, prijatá 13. apríla 2016 k rozhodnutiam *Durbák proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 73497/12), *Ďurďovič proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 71948/11), *Focko a ďalší proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 65989/11), *Incheba, akciová spoločnosť proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 70899/14), *Kostrejová a Demko proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 44298/13), *Kováčik proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 64382/12), *Krošláková proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 63865/14), *Kudela proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 34877/13), *Spodniaková proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 7875/13) a *Vyskoč proti Slovenskej republike* z 29. septembra 2015 (č. 23479/12), ktorými Súd rozhodol o vyčiarknutí sťažností na základe zmieru uzavretého medzi vládou Slovenskej republiky a sťažovateľmi;
- *CM/ResDH(2016)138*, prijatá 7. júna 2016 k rozsudku *Kovárová proti Slovenskej republike* z 23. júna 2015 (č. 46564/10), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na prístup k súdu podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v dôsledku odmietnutia ústavného súdu zaoberať sa meritórne ústavnou sťažnosťou sťažovateľky;
- *CM/ResDH(2016)174* prijatá 29. júna 2016 k rozhodnutiam *Kohútek a Kohúteková proti Slovenskej republike* z 8. decembra 2015 (č. 32970/13) a *Sarkocy proti*

Slovenskej republiky z 2. februára 2016 (č. 10510/15), ktorými Súd rozhodol o vyčiarknutí sťažností na základe zmiernu uzavretého medzi vládou Slovenskej republiky a sťažovateľmi;

- *CM/ResDH(2016)237*, prijatá 14. septembra 2016 k rozsudku *Vrabec a ďalší proti Slovenskej republiky* z 26. marca 2013 (č. 31312/08), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na spravodlivé konanie podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru tým, že Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sa nezaoberal argumentom sťažovateľov ohľadne nejednoznačnej judikatúry najvyššieho súdu;
- *CM/ResDH(2016)236*, prijatá 14. septembra 2016 k rozsudku *Hoholm proti Slovenskej republiky* z 13. januára 2015 (č. 35632/13), ktorým Súd konštatoval porušenie článku 6 ods. 1 Dohovoru posudzovaného samostatne i v spojení s článkom 13 Dohovoru v dôsledku neprimeranej dĺžky konania o návrat podľa Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (tzv. Haagsky dohovor) a skutočnosti, že ústavný súd nepreskúmal celkovú dĺžku konania;
- *CM/ResDH(2016)235*, prijatá 14. septembra 2016 k rozsudku *López Guió proti Slovenskej republiky* z 3. júna 2014 (č. 10280/12), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa článku 8 Dohovoru v dôsledku zásahu do konania o návrat podľa Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí (tzv. Haagsky dohovor) nálezom ústavného súdu;
- *CM/ResDH(2016)234*, prijatá 14. septembra 2016 k rozsudkom *Maslák proti Slovenskej republiky* z 28. apríla 2015 (č. 15259/11) a *Maslák a ďalší proti Slovenskej republiky* zo 16. júla 2015 (č. 11037/12), ktorými Súd konštatoval porušenie článku 5 (právo na slobodu a bezpečnosť) v dôsledku porušenia práva na urýchlené preskúmanie zákonnosti väzby a absencie odškodnenia v tomto ohľade;
- *CM/ResDH(2016)233* prijatá 14. septembra 2016 k rozsudkom *Kormoš proti Slovenskej republiky* z 8. novembra 2011 (č. 46092/06), *Bruncko proti Slovenskej republiky* zo 3. novembra 2011 (č. 33937/06), *Kováčik proti Slovenskej republiky* z 29. novembra 2011 (č. 50903/06), *Petrov proti Slovenskej republiky* z 2. decembra 2014 (č. 64195/10), *Winkler proti Slovenskej republiky* zo 17. júla 2012 (č. 25416/07) a *Žúbor proti Slovenskej republiky* zo 6. decembra 2011 (č. 7711/06), ktorými Súd konštatoval porušenie článku 5 Dohovoru (právo na slobodu a bezpečnosť) v dôsledku nezákonnej väzby po tom, ako uplynula lehota, do ktorej bola väzba posledný krát predĺžená;
- *CM/ResDH(2016)232*, prijatá 14. septembra 2016 k rozsudku *Yegorov proti Slovenskej republiky* z 2. júna 2015 (č. 27112/11), ktorým Súd konštatoval porušenie práv podľa článku 5 Dohovoru (právo na slobodu a bezpečnosť) v dôsledku svojvoľnosti opakovaného vzatia do väzby a nespravodlivosti konania o sťažnosti proti uzneseniu o vzatí do väzby;
- *CM/ResDH(2016)231*, prijatá 14. septembra 2016 k rozsudku *Majchrák proti Slovenskej republiky* z 23. októbra 2012 (č. 21463/08), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na prístup k súdu podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru v dôsledku odmietnutia sťažovateľovej sťažnosti ústavným súdom na základe nesprávnej informácie o začiatku plynutia lehoty na podanie ústavnej sťažnosti;

- *CM/ResDH(2016)230*, prijatá 14. septembra 2016 k rozhodnutiam *Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s. proti Slovenskej republike* z 2. februára 2016 (č. 31587/14), *Sarkocy proti Slovenskej republike* z 15. marca 2016 (č. 27788/14), *Suchár proti Slovenskej republike* z 15. marca 2016 (č. 34820/15) a *Žiarec, poľnohospodárske družstvo proti Slovenskej republike* z 9. februára 2016 (č. 25962/14), ktorými Súd rozhodol o vyčiarknutí sťažností na základe zmieru uzavretého medzi vládou Slovenskej republiky a sťažovateľmi;
- *CM/ResDH(2016)294*, prijatá 18. októbra 2016 k rozsudku *Zachar a Čierny proti Slovenskej republike* z 21. júla 2015 (č. 29376/12 a 29384/12), ktorým Súd konštatoval porušenie práva na spravodlivé konanie v trestnej veci podľa článku 6 ods. 1 v spojení s článkom 6 ods. 3 písm. c) Dohovoru z dôvodu, že sťažovatelia nemali ošoh z pomoci obhajcu od počiatku trestného konania;
- *CM/ResDH(2016)353*, prijatá 8. decembra 2016 k rozhodnutiam *Jupiter SK s. r. o. proti Slovenskej republike* z 26. apríla 2016 (č. 11261/14) a *Havrilik proti Slovenskej republike* z 29. marca 2016 (č. 1854/14), ktorými Súd rozhodol o vyčiarknutí sťažností na základe zmieru uzavretého medzi vládou Slovenskej republiky a sťažovateľmi.

Zasadnutí VDM RE sa v roku 2016 pravidelne zúčastňovali vybraní pracovníci kancelárie, ktorých úlohou bolo predovšetkým podávať správy o stave jednotlivých vecí, nad ktorými vykonáva VM RE dohľad, vysvetľovať kroky, ktoré Slovenská republika uskutočnila na odstránenie príčin porušovania Dohovoru tak v rovine všeobecnej, predovšetkým legislatívnej, ako aj v rovine individuálnej, ale aj získať poznatky z praxe ostatných členských štátov a na ich základe iniciovať legislatívne zmeny v danej oblasti. Uvedený spôsob argumentácie a získavania informácií priamo vo VM RE sa ukázal ako veľmi pozitívny a užitočný.

IV. Závěry

V roku 2016 sa sťažnosti proti Slovenskej republike, oznámené Súdom, ako aj uzavreté zmiery najčastejšie týkali namietaného porušenia práva na prerokovanie veci v primeranej lehote.

Zástupkyňa pristúpila k zmiernemu riešeniu sťažností týkajúcich sa neprimeranej dĺžky konaní predovšetkým v prípadoch, keď ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť z dôvodu, že sťažovateľ pred jej podaním nevyčerpal prostriedok nápravy v podobe sťažnosti na priet'ahy v konaní predsedovi dotknutého súdu (*Kunzo proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 28. júna 2016, *Jakab proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 28. júna 2016) alebo podal sťažnosť predsedovi dotknutého súdu iba formálne, bez toho, aby mal predseda súdu reálnu možnosť uskutočniť nápravu (*Allianz - Slovenská poisťovňa, a. s. proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 2. februára 2016). Rozhodnutie uzavrieť v takýchto prípadoch zmier bolo odôvodnené tým, že takúto prax ústavného súdu už Súd v minulosti opakovane odmietol (napr. rozsudok *Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike* z 12. júna 2012, rozsudok *Komanický (č. 6) proti Slovenskej republike* z 12. júna 2012, rozsudok *Bednár proti Slovenskej republike* z 8. októbra 2013, rozsudok *Klinovská proti Slovenskej republike* z 8. októbra 2013, rozsudok *Csákó proti Slovenskej republike* z 25. júna 2013, rozsudok *Sika (č. 7) proti Slovenskej republike* z 25. júna 2013, rozsudok *Untermayer proti Slovenskej republike* z 9. júla 2013). Napriek tejto už ustálenej judikatúre Súdu sa naďalej objavujú rozhodnutia ústavného súdu o odmietnutí sťažností z dôvodu nepodania sťažnosti na priet'ahy

v konaní predsedovi dotknutého všeobecného súdu. Ústavný súd tak podmieňuje úspešné využitie účinného prostriedku nápravy (ústavnej sťažnosti) využitím neúčinného prostriedku nápravy (sťažnosti predsedovi súdu). Súd túto prax ústavného súdu označil za nesúladnú s článkom 13 Dohovoru, zaručujúcim právo na účinný prostriedok nápravy. V dôsledku tohto prístupu ústavného súdu sa stáva aj z ústavnej sťažnosti v takýchto prípadoch neúčinný prostriedok nápravy, pričom sťažovatelia sa musia domáhať nápravy až na medzinárodnej úrovni a z rozhodnutí Súdu v takýchto veciach vznikajú pre Slovenskú republiku nežiaduce finančné záväzky.

V dvoch prípadoch ústavný súd odmietol sťažnosť z dôvodu, že sťažovateľ úspešne využil tento prostriedok nápravy a predseda súdu urýchlil konanie. Aj tento prístup však Súd odmietol (*Sarkocy proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 15. marca 2016, *Laduna proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 20. septembra 2016).

V niektorých prípadoch došlo k zmiernemu riešeniu alebo k využitiu inštitútu jednostrannej deklarácie vlády vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd neposúdil celkovú dĺžku konania prebiehajúceho na viacerých stupňoch alebo súdoch (*Havrilik proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 29. marca 2016, *Szijjártó proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 28. júna 2016, *Hami proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 28. júna 2016), prípadne odmietol sťažnosť z dôvodu, že v čase jej podania už bolo vo veci rozhodnuté, avšak konanie nebolo právoplatne skončené (*Juhás proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 28. júna 2016, *Mikudová proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 20. septembra 2016). Aj v týchto prípadoch vychádzalo rozhodnutie zástupkyne uzavrieť zmier z ustálenej judikatúry Súdu, ktorý predmetný prístup ústavného súdu označil za príliš formalistický a nesúladný zo zárukami článku 6 ods. 1 Dohovoru, tak ako ich interpretuje vo svojich rozhodnutiach Súd (napr. rozsudok *A. R. spol. s r. o. proti Slovenskej republike* z 9. februára 2010, rozsudok *Zarembová proti Slovenskej republike* z 23. novembra 2010, rozsudok *Sirotnák proti Slovenskej republike* z 21. decembra 2010, rozsudok *Bubláková proti Slovenskej republike* z 15. februára 2011, rozsudok *Friigo proti Slovenskej republike* z 8. októbra 2013).

V jednom z prípadov ústavný súd neposúdil celkovú dĺžku konania z dôvodu, že konanie bolo prerušené do právoplatného skončenia iného konania. Keďže sťažovateľ nebol účastníkom konania, do skončenia ktorého bolo namietané konanie prerušené, nebolo možné v tomto prípade namietat nevyčerpanie vnútroštátnych prostriedkov nápravy (*Tašký proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 20. septembra 2016).

V ďalších prípadoch ústavný súd odmietol prijať na konanie sťažnosť z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (*Sarkocy proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 2. februára 2016, *Jánošík proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 28. júna 2016) alebo konštatoval, že právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov porušené nebolo (*Pavliš proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 8. novembra 2016). K uzavretiu zmiernosti alebo využitiu inštitútu jednostrannej deklarácie došlo v týchto prípadoch z dôvodu, že dĺžka namietaného konania nebola vzhľadom na judikatúru Súdu obhájitelná (napr. rozsudok *Bul'ková proti Slovenskej republike* z 12. mája 2009, rozsudok *Paldan proti Slovenskej republike* z 15. decembra 2009, rozsudok *TNS, s.r.o. proti Slovenskej republike* z 31. mája 2012).

V ostatných prípadoch bolo vyriešenie veci zmiernou alebo jednostrannou deklaráciou vlády uprednostnené vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd za zistené prietahy v súdnom konaní nepriznal žiadne finančné zadosťučinenie (*Suchár proti Slovenskej republike*,

rozhodnutie z 15. marca 2016, *Jupiter SK s. r. o. proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 26. apríla 2016, *Marčišin proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 20. septembra 2016, *Lukáčová proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 31. mája 2016, *Lukáč proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 31. mája 2016), alebo priznal finančné zadostučinenie v nedostatočnej výške (*Žiarec, poľnohospodárske družstvo proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 9. februára 2016, *Schmutzová a Vittek proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 28. júna 2016, *Dubovská proti Slovenskej republike*, rozhodnutie z 9. februára 2016). Rovnako v týchto prípadoch boli do úvahy vzaté závery Súdu, vyslovené v jeho skorších rozsudkoch (napr. rozsudok *Kucejová proti Slovenskej republike* z 26. novembra 2013, rozsudok *Kaščák proti Slovenskej republike* z 30. novembra 2010, rozsudok *Zongorová proti Slovenskej republike* z 19. januára 2010, rozsudok *Đurech a ďalší proti Slovenskej republike* zo 7. júla 2009).

V rozsudkoch vyhlásených v roku 2016 Súd identifikoval nasledujúce problémy v rozhodovacej činnosti ústavného súdu a vnútroštátnych súdov.

V rozsudkoch týkajúcich sa porušenia článku 6 ods. 1 Dohovoru, a to konkrétne práva na prerokovanie veci v primeranej lehote, Súd dospel na rozdiel od ústavného súdu k záveru o tom, že dĺžka konania bola prehnaná (*Majtan proti Slovenskej republike*, rozsudok z 19. júla 2016, *Maxian a Maxianová proti Slovenskej republike*, rozsudok z 20. decembra 2016), alebo kritizoval prístup ústavného súdu, ktorý vzhľadom na kratšie prietahy než v prípade *Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike* a iných podobných prípadoch posudzovaných Súdom podmienil prijateľnosť ústavnej sťažnosti predchádzajúcou sťažnosťou na prietahy v konaní predsedovi dotknutého všeobecného súdu (*Grešáková proti Slovenskej republike*, rozsudok z 22. novembra 2016), či odmietol sťažnosť z dôvodu, že konanie v merite bolo skončené právoplatným rozsudkom, hoci ešte prebiehalo konanie o trovách (*Čičmanec proti Slovenskej republike*, rozsudok z 28. júna 2016). V prípade *Čičmanec proti Slovenskej republike* Súd konštatoval tiež porušenie práva na spravodlivé súdne konanie z dôvodu, že v konaní o ústavnej sťažnosti ústavný súd sťažovateľovi nedoručil vyjadrenia dotknutých všeobecných súdov.

Prípady *Bukovčanová a ďalší proti Slovenskej republike* (rozsudok z 5. júla 2016) *Rudolfer proti Slovenskej republike* (rozsudok z 5. júla 2016) a *Krahulec proti Slovenskej republike* (rozsudok z 5. júla 2016) sa týkali regulovaného nájomného. Súd v týchto prípadoch nenašiel dôvody na prijatie odlišného záveru, než aký v minulosti prijal v prípade *Bittó a ďalší proti Slovenskej republike* (rozsudky 28. januára 2014 a 7. júla 2015), ktorý bol prvým z prípadov týkajúcich sa tejto otázky. Súd v rozsudkoch odkázal na svoje závery v prípade *Bittó a ďalší proti Slovenskej republike* z 28. januára 2014, v ktorom už posúdil slovenský systém regulácie nájomného ako kontrolu užívania majetku, ktorá má právny základ v príslušných právnych predpisoch. Akceptoval argumentáciu vlády v tomto smere a uznal, že systém regulácie nájomného sleduje legitímny cieľ – sociálnu politiku štátu, je teda „v súlade so všeobecným záujmom“. Pri posudzovaní primeranosti tohto opatrenia pripisoval význam najmä skutočnosti, že tento systém bol zavedený po páde komunistického režimu, v období transformácie ekonomiky, a to s cieľom ochrany nájomníkov v bytoch, ktoré boli vrátené pôvodným vlastníkom. Tiež považoval za podstatné, že štát uskutočňoval legislatívne zmeny umožňujúce zvýšenie regulovaného nájomného a napokon jeho zrušenie, ktorých cieľom bolo zmierniť dopad regulácie na vlastníkov bytov. Na druhej strane považoval za významné, že regulácia nájomného sa uplatňuje už viac ako dvadsať rokov, pričom na väčšinu dotknutých bytov sa vzťahuje počas celého tohto obdobia. V tejto súvislosti si tiež všimol, že vláda viackrát avizovala dereguláciu nájomného, pričom tieto

plány boli vždy odložené. Súd konštatoval, že pre posúdenie tejto veci je dôležitý najmä skutočný dopad regulácie nájomného a v tomto ohľade vzal do úvahy rozdiel medzi najvyšším možným regulovaným nájomným a trhovým nájomným vo vzťahu k dotknutým bytom. Aj keď sa tvrdenia strán k tejto otázke líšili, Súd konštatoval, že regulované nájomné je podstatne nižšie ako trhové nájomné za porovnateľné byty, na ktoré sa regulácia nevzťahuje a dospel k záveru, že neboli zohľadnené záujmy sťažovateľov vrátane ich práva na dosahovanie výnosov z majetku. Podľa názoru Súdu, štátne orgány nedodrжали spravodlivú rovnováhu medzi všeobecným záujmom spoločnosti a ochranou majetkových práv sťažovateľov, v dôsledku čoho došlo k porušeniu práva na pokojné užívanie majetku sťažovateľov, zaručeného článkom 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru. Súd rozhodol jednomyselne. V prípade *Bukovčanová a ďalší* Súd štyrom sťažovateľom priznal sumy pokrývajúce náhradu majetkovej škody aj nemajetkovej ujmy spolu vo výške 182 100 EUR a 2 000 EUR z titulu nákladov a výdavkov. V prípade *Rudolfer* Súd sťažovateľovi priznal 158 900 EUR ako náhradu majetkovej škody aj nemajetkovej ujmy a 2 000 EUR z titulu nákladov a výdavkov. V prípade *Krahulec* Súd sťažovateľovi priznal 64 800 EUR ako náhradu majetkovej škody aj nemajetkovej ujmy a 3 000 EUR z titulu nákladov a výdavkov. Okrem toho uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že pred Súdom prebieha konanie o ďalších 19 podobných sťažnostiach a štátom uskutočnené legislatívne opatrenia neriešia situáciu existujúcu pred ich zavedením, štát bude v zmysle článku 46 Dohovoru povinný uskutočniť ďalšie opatrenia, predovšetkým zaviesť osobitný prostriedok nápravy, ktorý umožní získať náhradu škody za zistené porušenie. Pokiaľ ide o výkon rozsudkov, nad ktorým dohliada VM RE, konkrétne o otázku zavedenia vnútroštátneho prostriedku umožňujúceho odškodnenie vlastníkov bytov s regulovaným nájomným, vláda už v súvislosti s výkonom rozsudku *Bittó a ďalší proti Slovenskej republike* požiadala Sekretariát RE, odbor výkonu rozsudkov o usporiadanie okrúhleho stola na medzinárodnej expertnej úrovni, ktorý by mal sprostredkovať skúsenosti pri výkone podobných rozsudkov a napomôcť štátu pri hľadaní vhodného riešenia na vnútroštátnej úrovni.

Prípád *Silášová a ďalší proti Slovenskej republike* (rozsudok z 28. júna 2016) sa týkal obdobných skutkových okolností ako v prípadoch *Urbárska obec Trenčianske Biskupice proti Slovenskej republike* (rozsudok z 27. novembra 2007 a 27. januára 2009), *Jenisová proti Slovenskej republike* (rozsudok z 3. novembra 2009), *Salus proti Slovenskej republike* (rozsudok z 3. novembra 2009) a *Šefčíková proti Slovenskej republike* (rozsudok z 3. novembra 2009), v ktorých Súd konštatoval porušenie práva na ochranu majetku podľa článku 1 Protokolu č. 1 k Dohovoru v dôsledku zákonom zriadeného nájmu pozemkov patriacich sťažovateľom za zákonom stanovené nájomné a prevodu týchto pozemkov do vlastníctva dovtedajších nájomcov – záhradkárov za neprimeranú náhradu. V súvislosti s výkonom týchto rozsudkov (ich sledovanie VM RE ukončil rezolúciou prijatou 7. marca 2013) bol s účinnosťou od 1. apríla 2011 novelizovaný zákon č. 64/1997 Z. z. o užívaní pozemkov v zriadených záhradkových osadách a vyporiadaní vlastníctva k nim a nadväzujúca vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 492/2004 Z. z. o stanovení všeobecnej hodnoty majetku tak, aby bolo možné pri určovaní výšky nájomného za prenechanie užívania pozemku v záhradkovej oblasti vziať do úvahy skutočnú cenu pôdy a súčasné trhové podmienky. V prípade *Silášová a ďalší proti Slovenskej republike* Súd obmedzil posúdenie sťažnosti na povinné prenechanie pozemkov sťažovateľov do užívania záhradkárov podľa právnej úpravy účinnej do 31. marca 2011, v zmysle ktorej bolo ročné nájomné určené vo výške 0,01 EUR za meter štvorcový. Súd nenašiel žiadne zdôvodnenie pre značný rozdiel medzi touto sumou a priemernou výškou trhového nájomného, preto dospel k záveru, že podmienky povinného nájmu na základe zákona účinného do 31. marca 2011

porušili právo sťažovateľov na pokojné užívanie majetku a konštatoval porušenie článku 1 Protokolu č. 1.

V prípade *Adam proti Slovenskej republike* (rozsudok z 26. júla 2016) sa sťažovateľ, namietajúc porušenie článku 3 a 13 Dohovoru, sťažoval na zlé zaobchádzanie políciou počas zadržania, na nedostatočné vyšetrenie jeho tvrdení a na absenciu účinného prostriedku nápravy v tomto ohľade. Namietal tiež porušenie článku 14 v spojení s článkami 3 a 13 Dohovoru z dôvodu, že jeho rómsky pôvod bol údajne rozhodujúcim faktorom pri zlom zaobchádzaní, ktorému bol vystavený počas zadržania a že bol aj dôvodom, pre ktorý nedošlo k riadnemu vyšetrovaniu. Prípacom sťažovateľa sa zaoberal aj ústavný súd na základe ústavnej sťažnosti podľa článku 127 ústavy, ktorý sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú, pričom konštatoval, že sťažovateľ nemá právo na to, aby bola tretia osoba trestne stíhaná, a že právo podať trestné oznámenie zahŕňa iba právo na to, aby sa ním orgány činné v trestnom konaní zaoberali a poznamenal, že sťažovateľ sa na údajné zlé zaobchádzanie nesťažoval ani pred vyšetrovateľom, ani v sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Pokiaľ ide o namietané porušenie článku 3 Dohovoru, Súd akceptoval vysvetlenie vlády a uvádzané zlé zaobchádzanie nepovažoval za preukázané, preto konštatoval, že nedošlo k porušeniu článku 3 Dohovoru v jeho hmotnej časti. Bol však toho názoru, že sťažovateľove tvrdenia boli dostatočne hodnoverné na to, aby boli príslušné orgány povinné vyšetriť ich súlad s požiadavkami článku 3 Dohovoru. Vnútroštátnym orgánom vytkol, že namiesto vyšetrovania sťažovateľových tvrdení o zlom zaobchádzaní z vlastnej iniciatívy preniesli dôkazné bremeno na sťažovateľa, neuskutočnili žiadne kroky s cieľom odstrániť nezrovnalosti v jednotlivých verziách týkajúcich sa príčin opuchu na sťažovateľovom líci, a že časť trestného oznámenia bola bez ďalšieho vysvetlenia odmietnutá a tejto časti jeho sťažnosti nevenoval pozornosť ani ústavný súd. Súd preto konštatoval porušenie článku 3 Dohovoru v jeho procesnej časti. Nepovažoval za nevyhnutné samostatne posudzovať námietku podľa článku 13 Dohovoru. Pokiaľ ide o namietané porušenie článku 14 Dohovoru, Súd túto časť sťažnosti považoval za zjavne nepodloženú. Konštatoval, že tvrdenia sťažovateľa mali vágny a všeobecný charakter, neobsahovali žiadne individuálne prvky, ktoré by bolo možné pričítať policajtom alebo by boli iným spôsobom spojené s okolnosťami sťažovateľovho prípadu, a že sťažovateľ nepreukázal, že by zaobchádzanie s ním počas jeho zadržania a následné vyšetrenie boli diskriminačné.

V súvislosti s výkonom rozsudkov Súdu týkajúcich sa problematiky využívania mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora v občianskoprávných veciach (*COMPCAR, s. r. o. proti Slovenskej republike, PSMA, spol. s r. o. proti Slovenskej republike a DRAFT-OVA, a. s. proti Slovenskej republike*, rozsudky z 9. júna 2015), kancelária zástupcu oslovila predsedníčku ústavného súdu. Podľa jej vyjadrenia ešte pred vydaním predmetných rozsudkov ústavný súd uznesením z 18. marca 2015 prijal zjednocujúce stanovisko, v ktorom odkázal na judikatúru Súdu, podľa ktorej bola opodstatnenosť použitia mimoriadneho opravného prostriedku pre účely zrušenia súdneho rozhodnutia a prípustnosť odklonu od zachovania princípu právnej istoty uznaná v prípadoch, keď v priebehu konania došlo k závažným procesným pochybeniam konajúcich súdov, t. j. k vadám konania, avšak nie v prípadoch odlišného hodnotenia skutkového stavu a odlišných skutkových a právnych záverov niektorého z účastníkov konania oproti skutkovému a právnemu posúdeniu vyslovenému súdom v rámci riadneho konania. Návrh zjednocujúceho stanoviska bol odôvodnený aj tým, že snaha presadiť vecnú správnosť a spravodlivosť konečného meritórneho rozhodnutia vydaného v občianskom súdnom konaní bez ohľadu na nezmeniteľnosť a záväznosť súdneho rozhodnutia je legitímna v okamihu, keď sa v konaní alebo v rozhodnutí vyskytnú také pochybenia, ktoré sú v príkrom rozpore s ústavnými

princípmi platiacimi v civilnom procese, pričom tieto pochybenia nie sú riešiteľné inak, než použitím mimoriadneho opravného prostriedku. Samotné znenie zjednocujúceho stanoviska sa sústredilo na podmienku prípustnosti mimoriadneho dovolania – vyčerpanie všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov. Na predmetné rozsudky Súdu a zjednocujúce stanovisko ústavného súdu reagoval aj Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vydaním spoločného stanoviska občianskoprávneho kolégia a obchodnoprávneho kolégia R 94/2015 z 20. októbra 2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j OSP. Podľa tohto stanoviska, procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť. Vo svojom stanovisku najvyšší súd poukázal na rozsudky Súdu v predmetných prípadoch. V rozhodovacej činnosti ústavného súdu, nasledujúcej po právoplatnosti predmetných rozsudkov Súdu, sa už odzrkadlili vyššie spomínané princípy. Nálezom sp. zn. I. ÚS 349/2015 z 19. januára 2016 ústavný súd vyslovil porušenie práva sťažovateľky podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru postupom najvyššieho súdu, ktorý neuplatnil ústavne konformný výklad § 243e OSP, keď na základe mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora podrobil prieskumu postup a právoplatné rozsudky nižších súdov, ktoré následne zrušil, nezohľadňujúc pritom skutočnosť, že v danej veci mohol sám účastník konania prostredníctvom dovolania dosiahnuť nápravu, resp. zvrátenie stavu založeného rozhodnutím porušujúcim zákon. Uzneseniami sp. zn. I. ÚS 72/2016 z 3. februára 2016, I. ÚS 117/2016 zo 17. februára 2016 alebo III. ÚS 113/2016 z 24. februára 2016 ústavný súd odmietol sťažnosti jednotlivých sťažovateľov podľa článku 127 ústavy, v ktorých namietali porušenie svojich práv najvyšším súdom, pretože odmietol mimoriadne dovolania generálneho prokurátora podané v ich prospech. Vo všetkých troch prípadoch sa ústavný súd stotožnil so závermi najvyššieho súdu, podľa ktorého sťažovatelia sami mohli využiť mimoriadny opravný prostriedok, ktorý mali k dispozícii (dovolanie) a dosiahnuť tak nápravu vo svojej veci.

V prípadoch *Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. (č. 2) proti Slovenskej republike*, *Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. (č. 3) proti Slovenskej republike* (rozsudky zo 7. januára 2014), ktoré sa týkali porušenia slobody prejavu, Súd poukázal na formalistický prístup ústavného súdu, ktorý ústavné sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnené, pričom poukázal na svoj ustálený právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv hmotného charakteru, ak súčasne neporuší aj procesno-právne princípy. Tento prístup však bráni tomu, aby došlo k meritórnemu preskúmaniu sťažností na porušenie hmotných práv, ktoré by malo za následok zrušenie rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú v súlade so zárukami článku 10 Dohovoru a vyriešenie veci na vnútroštátnej úrovni bez toho, aby štátu vznikali nežiaduce finančné záväzky z rozhodnutí Súdu.

Kancelária zástupcu sa obrátila na predsedníčku ústavného súdu rovnako v súvislosti s výkonom rozsudkov Súdu týkajúcich sa slobody prejavu (*Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. (č. 2) proti Slovenskej republike* a *Ringier Axel Springer Slovakia, a. s. (č. 3) proti Slovenskej republike*, rozsudky zo 7. januára 2014), ktoré sa týkali porušenia slobody prejavu. V týchto prípadoch Súd poukázal na formalistický prístup ústavného súdu, ktorý ústavné sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnené, pričom poukázal na svoj ustálený právny názor, že všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv

hmotného charakteru, ak súčasne neporuší aj procesno-právne princípy. Tento prístup však bráni tomu, aby došlo k meritórnemu preskúmaniu sťažností na porušenie hmotných práv, ktoré by malo za následok zrušenie rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré nie sú v súlade so zárukami článku 10 Dohovoru a vyriešenie vecí na vnútroštátnej úrovni bez toho, aby štátu vznikali nežiaduce finančné záväzky z rozhodnutí Súdu. Podľa vyjadrenia predsedníčky ústavného súdu, ústavný súd zmenil svoju judikatúru tak, aby bola v súlade s judikatúrou Súdu. V tomto kontexte odkázala napríklad na uznesenia sp. zn. III. ÚS 484/2015 zo 6. októbra 2015 alebo I. ÚS 536/2015 z 25. novembra 2015, v ktorých ústavný súd sťažnosť odmietol po tom, čo preskúmal závery najvyššieho súdu v napadnutých rozsudkoch a neobmedzil sa na odmietnutie sťažnosti iba z dôvodu, že podľa ustálenej judikatúry všeobecný súd nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru. V náleze sp. zn. III. ÚS 385/2012 z 21. januára 2014, ústavný súd poukázal na skutočnosť, že sťažovateľka námietku porušenia článku 46 ods. 1 ústavy, prípadne článku 6 ods. 1 Dohovoru explicitne v petite svojej sťažnosti neformulovala. Napriek tomu vyslovil, že v prípade sťažovateľky ide o špecifickú situáciu, kde mali konajúce súdy, u ktorých bola ochrana práva na súkromie uplatnená, zásadne pozíciu potenciálneho primárneho (nie sekundárneho) porušiteľa základného práva na slobodu prejavu podľa článku 26 ústavy a práva podľa článku 10 Dohovoru (ako základného práva hmotného charakteru), keďže žiadny predchádzajúci potenciálny primárny porušiteľ základného práva podľa článku 26 ústavy a práva podľa článku 10 Dohovoru neexistuje. Ústavný súd tak rozhodoval priamo o sťažovateľkou uplatnenej námietke porušenia základného práva podľa článku 26 ústavy a práva podľa článku 10 Dohovoru. Po preskúmaní rozhodnutí konajúcich súdov konštatoval, že sa neopierali o akceptovateľné vyhodnotenie relevantných skutočností, a preto zásah do sťažovateľkinej slobody prejavu nebol v demokratickej spoločnosti nevyhnutý.

Aj v roku 2016 zástupkyňa pokračovala v aktivitách týkajúcich sa odnímania detí bez relevantných dôvodov, ku ktorým dochádza v niektorých členských štátoch RE. Zúčastnila sa na viacerých domácich či medzinárodných podujatiach týkajúcich sa tejto problematiky, na ktorých aj aktívne vystúpila. Jej aktivity a angažovanosť v konkrétnych prípadoch odobratých detí boli ocenené na medzinárodnej úrovni, keď jej Severský výbor pre ľudské práva pri príležitosti oslavy 20. rokov svojho založenia udelil vo Švédsku cenu za mimoriadnu odvahu, súcit a humanitárnu angažovanosť pre deti a rodiny, ktoré sa bez naliehavej potreby stali obeťami systémov sociálnej starostlivosti v Európe. Spolu s ňou boli ocenení aj bývalý tajomník pred Súdom Erik Fribergh, bývalý britský poslanec John Hemming, či český europoslanec Tomáš Zdechovský (KDU-ČSL).

V tejto súvislosti je potrebné spomenúť, že na problém odoberania detí rodičom bez relevantných dôvodov, ku ktorým dochádza v niektorých členských štátoch RE a na potrebu riešenia tohto problému poukázalo v posledných rokoch viacero medzinárodných subjektov. Po predchádzajúcich rezolúciách Parlamentného zhromaždenia RE z 30. novembra 2012 a 22. apríla 2015, týkajúcich sa problematiky odoberania detí z ich rodín a pôsobenia orgánov sociálnej starostlivosti v súčasnosti výbor pre sociálne veci, zdravie a udržateľný rozvoj Parlamentného zhromaždenia RE prerokúva návrh ďalšej rezolúcie týkajúcej sa tejto problematiky (*Striking a balance between the best interest of the child and the need to keep the families together*).